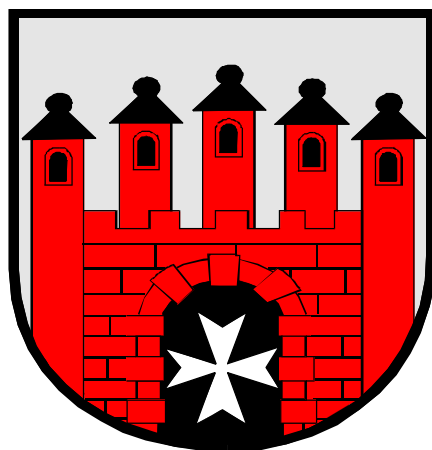

Załącznik do uchwały Nr **XXII/138/2008**
Rady Gminy Słońsk z dnia **18 czerwca 2008r.**

**Program
usuwania i unieszkodliwiania
wytwarzających azbest
z terenu Gminy Słońsk
na lata 2007 – 2032**

Słońsk, czerwiec 2008 r.

Spis treści

1. Wstęp
2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia
3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające
 - 3.1. Obowiązki gminy i powiatu
 - 3.2. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:
 - 3.3. Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:
 - 3.4. Zbieranie, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest
4. Cele i zadania Programu oraz informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku
5. Uczestnicy programu.
6. Informacje o ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Słońsk
 - 6.1. Budynki mieszkalne i inwentarskie
 - 6.2. Rury azbestowo-cementowe
7. Składowiska odpadów azbestowych
8. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwiania odpadów azbestowych
 - 8.1 *Założenia Programu*
 - 8.2 *Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia oraz pojemności potrzebna do ich składowania*
 - 8.3. Założenia w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej
 - 8.4. Koszty wdrożenia programu
9. Finansowe aspekty realizacji programu.
10. Harmonogram rzeczowy realizacji zadania
11. Możliwości finansowe realizacji programu
12. Organizacja zarządzania „Programem...”
13. Podsumowanie
14. Spis tabel i załączników

1. Wstęp

Azbest jest nazwą handlową grupy materiałów włóknistych. Pod względem chemicznym są to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu.

Na świecie znanych jest ponad 5 tys. wyrobów, do produkcji których używano azbestu. Są to głównie wyroby stosowane w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Azbest wykorzystywany był również między innymi przy produkcji sprzętu gospodarstwa domowego, np. kuchenek, piecyków elektrycznych i gazowych, opiekaczy, suszarek do włosów oraz siatek azbestowych. Surowca tego używano także do produkcji farb, pokostów, klejów, smarów, płytek i wykładzin podłogowych oraz koców gaśniczych.

W Polsce nie występują złoża azbestu nadające się do górniczej eksploatacji. Azbest stosowany dawniej do produkcji w naszym kraju importowano głównie z byłego ZSRR i Kanady. W latach 70 ubiegłego wieku sprowadzano do kraju ok. 100 tys. ton azbestu rocznie, który wykorzystywano przede wszystkim (ok. 85 %) do wyrobu materiałów budowlanych, pokryć dachowych oraz elewacji budynków. Szacuje się, że na dachach i fasadach budynków oraz w obiektach przemysłowych zamontowanych jest blisko 1.350 mln. m² płyt azbestowych, z czego blisko 90 % stanowią dachowe płyty faliste, zwane popularnie eternitem. W 1980r. z płyt azbestowo-cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowobudowanych pokryciach dachowych, zmniejszył się o 30%. Znaczącą pozycję w bilansie wyrobów azbestowych stanowią znajdujące się w ziemi i budynkach rury azbestowo-cementowe. Szacuje się, że jest ich ok. 600 tys. ton. Znaczna ilość wyrobów azbestowych stosowana jest w hutnictwie i przemyśle ceramicznym. Jest to ok. 60 tys. ton. Masę będących w użyciu wyrobów małowabarytowych, takich jak uszczelki, kształtki, okładziny hamulcowe czy wyroby włókiennicze, ocenia się na 100 tys. ton.

Azbest szeroko stosowany był również w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym. Wykorzystywany jest w następujących wyrobach:

- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin

ognioodpornych. Zawierają one w zależności od przeznaczenia od 75 do 100% azbestu, głównie chryzotyłu;

- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,
- wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,
- wyroby tekstylne: sznury i maty,
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Okazuje się jednak, że azbest jest szkodliwy dla zdrowia i ze względu na zagrożenie jakie stwarza musi być usunięty z wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 r.

W dniu 14 maja 2002 roku Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski". Program ten obejmuje okres 30-letni, tj. lata 2003 - 2032.

Realizacja zadań przewidzianych w tym "Programie" wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach: centralnym: Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki, Główny Koordynator "Programu ..." (w strukturze ministerstwa) wojewódzkim: wojewoda, samorząd województwa, lokalnym: samorząd powiatowy, samorząd gminny.

W przypadku gminnego planu gospodarki odpadami szczegółowy zakres, sposób i formę jego opracowania określa ustawa o odpadach oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003r w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz. 620). W przypadku gminnego planu usuwania wyrobów zawierających azbest ustawa o odpadach i ustawa Prawo ochrony środowiska.

2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia

Azbest to nazwa minerału włóknistego występującego w przyrodzie, który wykazuje znaczną wytrzymałość na rozciąganie, źle przewodzi ciepło, ma właściwości dźwiękochłonne i jest względnie odporny na działanie czynników chemicznych. Te właściwości azbestu sprawiły, że stał się on materiałem bardzo

rozpowszechnionym w naszym otoczeniu, znajdując zastosowanie przy wytwarzaniu całej gamy wyrobów przemysłowych, jak i produktów używanych w życiu codziennym.

Azbest zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska obok PCB zaliczany jest do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wśród wyrobów azbestowych można wydzielić dwie grupy produktów:

„wyroby miękkie” - których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1000kg/m³, to słabo związane produkty azbestowe o wysokim, ponad 60% udziale azbestu w produkcji oraz niskiej zawartości substancji wiążącej, do których zaliczamy między innymi: tynki, maty, płyty azbestowe, materiały izolujące, papy.

„wyroby twarde” - których gęstość objętościowa jest większa niż 1000kg/m³, zawierające wysoki udział substancji wiążącej, zaś niski (poniżej 15%) udział azbestu, do których należą płyty faliste i płaskie, rury wodociągowe, elementy kanalizacji. Spójność włókien azbestowych w tych wyrobach jest tak wysoka, że praktycznie nie uwalniają się one do środowiska (wyjątkiem jest obróbka np. cięcie lub proces niszczenia mechanicznego wyrobu).

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie jednak pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, jak również wskutek naruszania struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych.

Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W związku z tym, azbest znajduje się w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażania dróg oddechowych na wdychanie jego włókien.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu

w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość nie większą niż 3 mikrometry i stosunek długości do średnicy mniejszy niż 3 : 1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone.

Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń: pylica azbestowa (azbestoza), międzybłonniaki opłucnej i rak płuc. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem.

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Między pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii (zwłaszcza nowotworów) występują długie okresy. Czyli aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20-40 lat temu.

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach,
- użytkowanie wyrobów azbestowych, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń.

3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające

Od 1997r. w na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz taki wprowadzono ustawą

z 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 1997. Nr 101, poz.628). W następnych latach wprowadzono szereg kolejnych aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń) regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

3.1. Obowiązki gminy i powiatu :

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierającymi azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- udzielanie zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych (w tym azbestu).

3.2. Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,

- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- zgłaszanie właściwemu organowi nadzoru budowlanego prac polegających na zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest,
- podejmowanie decyzji o usuwaniu azbestu, w pierwszej kolejności usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- dokonywanie wyboru wykonawcy prac prowadzącego zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest (wyłącznie wykonawca prac spełniający wymogi jakie dla wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest wymagane odrębnymi przepisami prawa)
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub prezydentowi miasta (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o :
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone
 - zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

3.3. Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi

informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),

– przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

– opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:

- identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
- informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
- zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
- posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego
- prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.
- zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy. Zgłoszenie powinno zawierać co najmniej :
 - rodzaj lub nazwę wyrobów zawierających azbest,
 - termin rozpoczęcia i planowanego zakończenia prac,
 - adres obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej,

- kopię aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest,
 - określenie liczby pracowników, którzy będą kontaktować się z azbestem,
 - zobowiązania wykonawcy prac do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
 - złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

3.4. *Zbieranie, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest*

- wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów,
- posiadacz odpadów (w tym również wytwórca odpadów) może przekazywać odpady wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami,
- zlecający usługę transportu odpadów jest obowiązany wskazać prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów miejsce odbioru odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy dostarczyć te odpady,
- prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany dostarczyć te odpady do posiadacza odpadów, który został mu wskazany przez zlecającego usługę,

- prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów oraz prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wymagana uzyskania zezwolenia,
- zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów wydaje starosta w drodze decyzji na wniosek:
 - w przypadku zbierania – starosta właściwy ze względu na miejsce zbierania odpadów,
 - w przypadku transportu – starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów,
- prowadzący działalność wyłącznie w zakresie transportu odpadów prowadzi ewidencję z zastosowaniem tylko kart przekazania odpadów i jest obowiązany do poświadczania na karcie przekazania tej usługi,
- do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest stosuje się odpowiednie przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych,
- transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, dla których przepisy o transporcie towarów niebezpiecznych nie ustalają szczególnych warunków przewozowych, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska,
- zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów wydawane jest w trybie ustawy o odpadach, natomiast w przypadku unieszkodliwiania odpadów azbestowych aktualnie na terenie Polski dopuszczone jest ich składowanie na oddzielonych składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych kwaterach na terenie składowisk innych niż obojętne, unieszkodliwianie metodami fizykochemicznymi oraz składowanie odpadów zawierających azbest pod ziemią.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania

i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004r.

Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przez narażeniem na działanie azbestu.

W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

4. Cele i zadania Programu oraz informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku

Głównym celem programu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie

Gminy Słońsk jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy oraz ich bezpieczne składowanie i unieszkodliwianie.

Cel ten pozostaje w ścisłej relacji z celami zdefiniowanymi w wojewódzkim "Programie ..". Osiągnięcie tego celu będzie możliwe w perspektywie długoterminowej (okres ok. 30 lat) poprzez usunięcie z terenu gminy stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest.

Do szczegółowych celów zaliczyć należy:

- a) inwentaryzacja obiektów zawierających azbest,
- b) wskazanie najbardziej newralgicznych miejsc ze względu na największą ilość występujących wyrobów zawierających azbest, a co za tym idzie największe zagrożenie zdrowia człowieka,
- b) edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia,
- c) zapoznanie mieszkańców z procedurami usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest,
- d) propagowanie właściwych metod i sposobów bezpiecznego usuwania azbestu,
- e) propozycje działań organizacyjnych i inwestycyjnych zmierzających do osiągnięcia celów Programu wraz z harmonogramem ich wdrażania,
- f) określenie kosztów wdrażania Programu i organizację zarządzania Programem.
- e) pomoc mieszkańcom gminy w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania związane z eliminacją azbestu.

Głównym celem informowania o ryzyku jest dostarczenie informacji o zagrożeniu osobom i społecznościom narażonym na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe zgodnie z zasadami wynikającymi z odpowiednich przepisów prawnych. Uzyskane informacje stanowią podstawę do opracowywania różnych wariantów strategii zmniejszania ryzyka, które brane są pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących ich wdrażania.

Proces informowania i rzetelności przekazywanej informacji zależą zarówno od poziomu merytorycznego, możliwości i umiejętności oceny oszacowania ryzyka, jak i od warunków polityczno-społecznych (polityka informacyjna, wolna prasa współpracująca ze specjalistami oceniającymi zagrożenie, itp.).

Zgodnie z definicją zaproponowaną przez Narodową Radę ds. Badań Naukowych Stanów Zjednoczonych "Informowanie o ryzyku jest procesem wzajemnego współdziałania jednostek, grup i instytucji w wymianie informacji

i opinii o istocie zagrożenia (...). Pod hasłem "współdziałanie" należy rozumieć współpracę ze społeczeństwem specjalistów oceniających ryzyko ze specjalistami zajmującymi się zarządzaniem ryzykiem, a więc: epidemiologów, przedstawicieli ministerstwa zdrowia, środowiska, przemysłu, a także grup zaangażowanych w problematykę ochrony środowiska.

Informowanie społeczności o ryzyku związanym z narażeniem na czynniki szkodliwe (w tym azbest) jest sprawą delikatną i bardzo trudną, wymagającą zaangażowania opinii publicznej w proces szacowania ryzyka i informowania o nim. Istotne znaczenie odgrywa właściwe rozeznanie podstawowych zagadnień przez wszystkich zainteresowanych partnerów.

Agencja Ochrony Środowiska (EPA – Environmental Protection Agency) opublikowała szereg dokumentów zawierających zasady informowania o ryzyku. Powszechnie stosuje się siedem podstawowych zasad:

1. Akceptuj i angażuj społeczność jako równorzędnego partnera,
2. Starannie planuj sposób przekazywania informacji o zagrożeniu, a następnie oceniaj wyniki komunikowania się,
3. Uważnie słuchaj tego, co mają ci do przekazania inni,
4. Bądź uczciwy, szczery i otwarty,
5. Koordynuj wysiłki i współpracuj z innymi (grupami, ośrodkami) w procesie przekazywania informacji,
6. Nawiązuj współpracę ze środkami masowego przekazu i przekazuj informacje przygotowane zgodnie z regułami środków masowego przekazu,
7. Mów jasno i życzliwie.

5. Uczestnicy programu.

Program usuwania azbestu skierowany jest do wszystkich właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na terenie gminy Słońsk, ze szczególnym naciskiem na nieruchomości, które pokryte są wyrobami zawierającymi azbest, tj. eternitem. Tej grupie najbardziej powinno zależeć na jak najszybszym usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów azbestowych. Przewiduje się, że zainteresowanie programem będzie wzrastać stopniowo z roku na rok. Wiąże się to z prowadzeniem edukacji w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją azbestu.

Przewidywani uczestnicy programu to głównie: właściciele nieruchomości oraz przedsiębiorcy.

Na terenie gminy zlokalizowano ok. 300 budynków mieszkalnych i gospodarczych pokrytych eternitem. Wzrost liczby usuwania miejsc lokalizacji azbestu zależeć będzie od możliwości finansowych mieszkańców w kontekście zastąpienia wymiennego pokrycia dachowego.

6. Informacje o ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Słońsk

Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, złożonych za pośrednictwem sołtysów do Wójta Gminy Słońsk oraz przeprowadzonej wizji terenowej, określono szacunkową ilość oraz miejsca występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy. W roku 2006 i 2007 zebrano informacje o ilościach i miejscach występowania azbestu na terenie istniejących sołectw gminy. Inwentaryzacja ilości i stanu wyrobów zawierających azbest jest niekompletna, ze względu na fakt, że nie została przygotowana na podstawie informacji od właścicieli, zarządców czy użytkowników materiały zawierające azbest. Została ona sporządzona przez pracowników Urzędu Gminy w Słońsku i wsparciu Sołtysów, którzy nie zawsze mieli dostęp do wszystkich obiektów i instalacji zawierających azbest. Pomimo iż widoczny jest postęp w inwentaryzowaniu i przepływie informacji, to jednak w dalszym ciągu duża część obiektów zawierających azbest pozostaje nie zinwentaryzowana jest to podyktowana niesłusznym strachem do ujawnienia dokładnych danych przez właścicieli, zarządców czy użytkowników. Z tego względu dla potrzeb gminnego „Programu...” dokonano szacunku ilości wyrobów zawierających azbest wg następujących grup, tj. budynki mieszkalne i inwentarskie, zakłady przemysłowe oraz rury azbestowo-cementowe. Z danych wynika, że na terenie gminy znajduje się ok. **84 093,5 m²** wyrobów azbestowych. Z analizy informacji wynika, że na terenie gminy dominują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych, tj. ok. **95 %**. Inwentaryzację azbestu w poszczególnych miejscowościach gminy przedstawiają tabele stanowiące załączniki nr 1 do 11 do Programu.

6.1. Budynki mieszkalne i inwentarskie

Szacunki ilości wyrobów zawierających azbest znajdujących się w budynkach mieszkalnych i inwentarskich przedstawiono w układzie miejscowości. Należy podkreślić, że ta ilość wyrobów zawierających azbest jest największa i stanowi podstawę do identyfikacji skali problemu obecności wyrobów azbestowych na terenie gminy Słońsk.

Wstępem do przeprowadzenia oszacowań była analiza wszystkich dostępnych informacji dotyczących ilości budynków i budowli, gdzie stosowano wyroby zawierające azbest. Przede wszystkim są to budynki jednorodzinne, gospodarcze, inwentarskie (w tym fermy) oraz garaże posiadające pokrycia dachowe wykonane z wyrobów azbestowo-cementowych.

Średnia masa 1 m² płyt azbestowo-cementowych wynosi: 12 kg dla eternitu falistego i 9 kg w przypadku eternitu płaskiego. Przy oszacowywaniu ilości płyt azbestowo-cementowych zabudowanych na budynkach mieszkalnych i inwentarskich przyjęto średnią masę 1 m² równą 11 kg, ze względu na brak szczegółowych danych o rodzaju tych płyt i w odniesieniu do wojewódzkiego programu.

Dane dotyczące ilości wyrobów zawierających azbest zabudowanych w budynkach mieszkalnych i inwentarskich przedstawiono w układzie miejscowości (Tabela 1) zarówno w bezwzględnych wartościach jak i w przeliczeniu na jednostkę powierzchni.

Tabela nr 1 Szacowana ilość wyrobów zawierających azbest zabudowany w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej i inwentarskich w poszczególnych miejscowościach gminy Słońsk.

L.p	Miejscowość	Budynki mieszkalne		Budynki inwentarskie		Razem	
		m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
1	Budzigniew	400	4,35	4078	44,71	4478	49,06
2	Chartów	270	2,96	295	3,23	565	6,19
3	Głuchowo	415	4,56	3751	41,12	4166	45,68
4	Grodzisk	710	7,78	3935	43,14	4645	50,92
5	Jamno	499	5,47	3032,5	33,25	3531,5	38,72
6	Lemierzyce	662	7,25	3194	35,02	3856	42,27
7	Lemierzycko	1040	11,40	2941	32,24	3981	43,64
8	Ownice	186	2,03	2304	25,26	2490	27,29
9	Polne	180	1,97	2631	28,84	2811	30,81
10	Przyborów	40	0,43	2110	23,13	2150	23,56
11	Słońsk	3405	37,33	48015	526,48	51420	563,81
Razem gmina		7807	85,53	76286,5	836,42	84093,5	921,95

Przeważająca większość płyt azbestowo-cementowych (ponad 90 %) znajduje się przede wszystkim na budynkach o przeznaczeniu gospodarskim.

Tabela nr 2. Zestawienie ilości występowania azbestu z podziałem na osoby fizyczne i podmioty gospodarcze

Lp.	Nazwa miejscowości	Osoby fizyczne		Podmioty gospodarcze			Uwagi
		Budynki mieszkalne	Budynki gospodarcze	Budynki mieszkalne	Budynki gospodarcze	Inne	
		w m ²	w m ²	w m ²	w m ²	mb	
1.	Budzigniew	400	4078	-	-	-	
2.	Chartów	270	295	-	-	-	
3.	Głuchowo	415	3751	-	-	-	
4.	Grodzisk	710	3935	-	-	-	
5.	Jamno	499	3032,5	-	-	-	
6.	Lemierzyce	662	3194	-	-	-	
7.	Lemierzycko	1040	2941	-	-	-	
8.	Ownice	186	2304	-	-	-	
9.	Polne	180	2631	-	-	-	
10.	Przyborów	40	2110	-	-	-	
11.	Słońsk	3405	48015	760	44397	2000	wodociąg Ø 80-110

6.2. Rury azbestowo-cementowe

Brak jest dokładnych danych co do zastosowania rur azbestowo – cementowych w szczególności w wodociągach ze względu na brak dokumentacji technicznej tych obiektów.

Z informacji uzyskanych od byłych zarządców wodociągów zakłada się że na terenie gminy Słońsk jest około **2 000,00 mb** rur azbestowo-cementowych .

7. Składowiska odpadów azbestowych

Jedyną, jak dotychczas, stosowaną w Polsce metodą unieszkodliwiania odpadów azbestowych jest ich składowanie. W województwie lubuskim odpady azbestowe mogą być deponowane w wydzielonych kwaterach składowiska odpadów w Gorzowie Wielkopolskim – Chróścik, zarządzanym przez Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o , ul. Małszyńska 180, 66-400 Gorzów Wlkp. – Chróścik.

Obecnie składowisko w Chróściku zaspokaja potrzeby pobliskich powiatów w zakresie przyjmowania odpadów azbestowych.

Ze względu na znaczny stopień wykorzystania kwatery na odpady niebezpieczne, gdzie składowane są odpady azbestowe, Zakład Utylizacji Odpadów uzyskał w dniu 22.05.2006r. pozwolenie na budowę kwatery do składowania odpadów azbestowych. Planuje się budowę kwatery, która będzie miała powierzchnię 5 000 m², pojemność składowania 30 000 m³.

Tabela nr 3 : Charakterystyka składowiska w Gorzowie Wlkp. - Chróścik (stan na 30.11.2006 r.), wg ankiety na potrzeby Programu Wojewódzkiego,

Numer decyzji lokalizacyjnej	RPiIM.VIII-7331/35/96
Data wydania decyzji lokalizacyjnej	23.01.1996
Numer pozwolenia na budowę	RPiIM.VIII-7351/438/T-391/96
Data wydania pozwolenia na budowę	23.09.1996
Numer decyzji zezwalającej na użytkowanie	ANB.VIII-7358/66/98 GAB/B-7352/26/99/KŁ
Data wydania decyzji zezwalającej na użytkowanie	15.07.1998, 30.08.1999
Data rozpoczęcia eksploatacji	01.1999
Powierzchnia docelowa składowiska w ha	0,4

Pojemność docelowa składowiska w m ³	800
Rodzaj składowiska: komunalne/przemysłowe	K/P
Czy jest wydzielona kwatery do składowiska odpadów niebezpiecznych - wymiary	TAK
Rodzaje odpadów niebezpiecznych składowanych w wydzielonej kwaterze	Zgodnie z decyzjami dostępnymi na stronie www.zuo-gorzow.pl
Przebieg ekologiczny- rok ostatniego przeglądu	-
Instrukcja eksploatacji wysypiska (tak, nie)	TAK
Dotychczasowe nagromadzenie w Mg (na dzień: 30.11.2006)	1 200
Dotychczasowe nagromadzenie w m ³ (na dzień: 30.11.2006.)	413
Przewidywany okres eksploatacji (podać rok)	2007 r.1
Pojemność wykorzystana ogółem [m ³]	ok. 700
Numer decyzji o strefie / Data wydania decyzji o strefie	- / -
Szerokość strefy w m / Szerokość zieleni izolacyjnej	- / -
Typ uszczelnienia i wymiary [naturalne / sztuczne]	sztuczne
Ogrodzenie	TAK
Kompaktor- typ i ilość / Spychacze- typ i ilość	1 / -
Inny sprzęt- typ i ilość	Ładowarki x 3, C-914 + HDS. x 1
Waga-typ i ilość	Waga samochod. płytowa, typ P35
Brodzik	NIE / płytowa myjka samochodowa/
Piezometry- ilość	7
Czy stosuje się segregację odpadów- jakie odpady	TAK, odpady komunalne
Boksy na wysegregowane odpady- ilość	6
Prasy, belownice, etc	dwie prasy do surowców typu PR60Ta nacisk 60Mg, prasa do odpadów o nacisku 100Mg
Ujęcie odcieków- rodzaj	Zbiornik ewaporacyjny
Ujęcie biogazu- rodzaj	Kominki odgazowujące
Wykorzystanie biogazu- moc agregatorów	brak
Monitoring (monitorowane elementy środowiska)	Wody podziemne, powietrze, gaz składowiskowy, gleba, odcieki, skład masy i struktury składowiska, stopień osiadania składowiska

8. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwiania odpadów azbestowych

8.1 Założenia Programu

Proces usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, zgodnie z zapisami krajowego programu, powinien być zakończony w 2032 roku. Wynika to z bardzo dużej ilości tych wyrobów oraz wysokości potrzebnych środków finansowych. Zatem tak długotrwałe zadanie (licząc od 2006 roku ok. 26 lat), a także brak kompletnej i rzetelnej inwentaryzacji ilości wyrobów zawierających azbest występujących w gminie wymaga stworzenia ramowej strategii w tym zakresie.

Ze względu na fakt, że azbest spożyty w wodzie nie jest szkodliwy dla zdrowia człowieka, przyjęto że niniejszy program nie będzie dotyczył rur azbestowo-cementowych występujących w instalacjach ziemnych. Zastępowanie tych rur wyrobami bezazbestowymi następować będzie sukcesywnie w ramach np. modernizacji sieci wodociągowej.

Dla potrzeb niniejszego programu, w ślad za programem krajowym i wojewódzkim, przyjęto podzielenie okresu do 2032 roku na 3 podokresy, tj.

okres I: lata 2008-2012

okres II: lata 2013- 2022

okres III: lata 2023-2032

Okres I obejmuje 4 lata, a następne po 10 lat. Taki podział zapewnia zgodność z programem krajowym, wojewódzkim i ułatwi ocenę realizacji programu gminnego w odniesieniu do programu wojewódzkiego i krajowego.

8.2. Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia oraz pojemności potrzebna do ich składowania

Do oszacowania ilości wyrobów zawierających azbest przyjmujemy wyroby zawierające azbest znajdujące się w budownictwie w szczególności płytach cementowo – azbestowych.

Zgodnie z Tabelą 1 szacunkowa ilość wyrobów zawierających azbest zabudowana

w postaci płyt dachowych w budynkach mieszkalnych i inwentarskich wynosi ok. **921,95 Mg**.

W tabeli 4 przedstawiono ilość wyrobów zawierających azbest przewidywaną do usunięcia do 2032 roku (z podziałem na trzy okresy) oraz konieczną pojemność składowisk niezbędnej do jej złożenia.

Tabela nr 4 Ilość wyrobów zawierających azbest przewidziana do usunięcia oraz konieczna pojemność składowisk

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Lata		
			2008 - 2012	2013 - 2022	2023 - 2032
1.	Ilość wyrobów zawierających azbest (kody: 17 06 01, 17 06 05) przewidziana do usunięcia	Mg	184,39	368,78	368,78
2.	Objętość odpadów azbestowych przewidziana do składowania w pakietach*	m ³	175,17	388,18	388,18
3.	Konieczna pojemność składowisk do składowania odpadów azbestowych (z uwzględnieniem przesyпки)**	m ³	239,70	479,41	479,41
4.	Obecna niewykorzystana pojemność składowisk (wolna do składowania od 2007 roku), składowisko Chróścik	m ³	100	-	-
5.	Dodatkowa potrzebna pojemność składowisk	m ³	239,70	388,18	388,18

* przyjęto, że 1 tona odpadów azbestowych w pakietach lub na paletach ma objętość 0,95 m³.

** przyjęto, że 1 tona odpadów azbestowych w pakietach lub na paletach zajmuje na składowisku 1,3 m³ z uwzględnieniem koniecznej przesyпки.

„Sumaryczna dodatkowa pojemność składowisk (w perspektywie do 2032 r.) wynosi ok. 203 tys. m³, co daje powierzchnię ok. 2,9 ha (np. 3 składowiska o powierzchni ok. 1 ha, lub 6 kwater o pojemności ok. 0,5 ha). Potrzeby te są zbliżone z wyliczeniami przeprowadzonymi w ramach krajowego „Programu...”, gdzie w okresie od 2003 - 2032 roku wskazano potrzebę budowy 3 składowisk o pow. ok. 1 ha.

Jak już wcześniej powiedziano, ZUO w Gorzowie Wlkp. – Chróścik, planuje budowę kwatery na odpady azbestowe o pojemności składowania 30 tys. m³ (pow. 0,5 ha). Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że kwatery ta pokryłaby

zapotrzebowanie w okresie 2007 – 2012 dla powiatów północnej części województwa lubuskiego, w tym dla gminy Słońsk.

8.3. Założenia w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej

Zgodnie z zastosowaną powyżej analogią podziału okresu realizacji programu na trzy podokresy w **Tabeli 5** przedstawiono założenia przewidywane do osiągnięcia w tych trzech podokresach.

Tabela nr 5 Założenia do osiągnięcia w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych

Lp.	Okres	Cele
Nadrzędny cel Programu: Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu gminy Słońsk i ich bezpieczne unieszkodliwienie		
1.	Lata 2008-2012	Analiza dotychczasowej inwentaryzacji i jej ciągła aktualizacji pod względem produktów zawierających azbest
		Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz informowanie o negatywnym oddziaływaniu zarówno na nich samych jak i środowisko
		Usunięcie ok. 20 % aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie odpadów azbestowych
2.	Lata 2013-2022	Usunięcie ok. 60% aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie odpadów azbestowych
3.	Lata 2023-2032	Bezpieczne usunięcie wszystkich wyrobów zawierających

	azbest z terenu gminy i unieszkodliwienie odpadów azbestowych
--	---

8.5. Koszty wdrożenia programu

Koszty wdrożenia programu w celu ujednoczenia danych w skali województwa przyjęto wytyczne zastosowane przy tworzeniu programu wojewódzkiego. Poniżej zostaną podane koszty usunięcia, unieszkodliwienia i pokrycia obiektów z których zdjęto wyroby azbestowe w odniesieniu do trzech podokresów i ilości przewidzianych do likwidacji w odniesieniu do takiego podziału.

Tabela nr 6. Koszty usunięcia płyt a-c i ich wymiany na bezazbestowe w latach 2008-2032

L.p.	Wyszczególnienie	Jedn.	Lata		
			2007-2012	2013-2022	2023-2032
1.	Ilość wyrobów zawierających azbest (kody: 17 06 01, 17 06 05) przewidziana do usunięcia	Mg	184,39	368,78	368,78
Usunięcie płyt a-c wraz z unieszkodliwieniem					
2.	Powierzchnia płyt a-c przewidzianych do usunięcia	m ²	16 818,7	33 637,4	33 637,4
3.	Koszty usunięcia płyt a-c wraz z unieszkodliwieniem	zł.	534 834,66 ¹	1 234 492,58 ²	1 392 588,36 ³
Nowe pokrycia					
4.	Koszty nowego pokrycia	zł.	713 112,88 ⁴	1 644 868,86 ⁵	1 856 784,48 ⁶
Sumarycznie		zł	1 247 947,54	2 879 361,44	2 879 360,84
W okresie 2008-2032		zł.	7 006 669,82		

Usuwanie płyt a-c:

- ¹ - przyjęty średni koszt usunięcia 1 m² płyty a-c 31,8 zł/m² (przy uwzgl. wskaźnika inflacji 0,02)
² - przyjęty średni koszt usunięcia 1 m² płyty a-c 36,7 zł/m² (przy uwzgl. wskaźnika inflacji 0,015)
³ - przyjęty średni koszt usunięcia 1 m² płyty a-c 41,4 zł/m² (przy uwzgl. wskaźnika inflacji 0,01)

Nowe pokrycia:

- ⁴ - przyjęty średni koszt 1 m² nowego pokrycia 42,4 zł/m² (przy uwzgl. wskaźnika inflacji 0,02)
⁵ - przyjęty średni koszt 1 m² nowego pokrycia 48,9 zł/m² (przy uwzgl. wskaźnika inflacji 0,015)
⁶ - przyjęty średni koszt 1 m² nowego pokrycia 55,2 zł/m² (przy uwzgl. wskaźnika inflacji 0,01)

Na realizację przedsięwzięć pozainwestycyjnych na cały okres programowy zakłada się przeznaczenie kwoty **10 000,00 zł** w szczególności na materiały informacyjne zarówno w prasie lokalnej jak również ulotki i plakaty.

9. Finansowe aspekty realizacji programu.

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym Gminy w latach 2008 – 2012. Wsparcie dotyczyć będzie częściowego dofinansowania kosztów: demontażu, zabezpieczenia, transportu i unieszkodliwienia wyrobów. Wysokość zależeć będzie od decyzji Rady Gminy w miarę posiadanych środków. Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, przyjęto następujące jednostkowe koszty wykonania usługi:

1. średni koszt demontażu 1 m² płyt falistych – ok. 20 zł (brutto)
2. średni koszt transportu – 2.50 – 3.50 zł + 7% Vat za km.

średni koszt unieszkodliwiania 1 m² zdemontowanych płyt azbestowych – ok. 5 zł + 7% Vat. *Przy ustalaniu kosztów oparto się na informacjach pochodzących od trzech firm świadczących usługi w powyższym zakresie.*

10. Harmonogram rzeczowy realizacji zadania

Tabela nr 7 Harmonogram rzeczowy realizacji zadań w ramach programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Słońsk

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Opracowanie Zarządzenia Wójta Gminy Słońsk w sprawie warunków dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z budynków, budowli i instalacji.	III kwartał 2008
2.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	2008 - 2012
3.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	2008 - 2032
4.	Monitoring i ocena realizacji programu w ramach Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami	2008 - 2032

11. Możliwości finansowe realizacji programu

Podstawowymi a zarazem istotnymi źródłami finansowania programu a raczej realizacji zakładanych w nim celów będą miały środki pochodzące z krajowych funduszy celowych tj:

- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Słońsku, ul. Sikorskiego 15, 66-436 Słońsk

- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Sulęcinie, ul. Lipowa 128 b, 69-200 Sulęcinek

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, ul. Kozuchowska 4, Zielona Góra

Dodatkowo będzie można wspierać się środkami unijnymi w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 (LRPO) oraz ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich poprzez realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW).

W Lubuskim Regionalnym Programie Operacyjnym będzie można wnioskować w ramach priorytetu III i V

- III Priorytet: Ochrona i zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego

Typ kwalifikujących się projektów:

Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania ryzyku

V Priorytet: Rozwój Lokalny i współpraca terytorialna

Typ kwalifikujących się projektów:

Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich

Z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich możliwe będzie wsparcie zgodne z działaniami Osi Priorytetowej 1 w zakresie modernizacji gospodarstw rolnych.

Każda gmina może przygotować wstępnie i złożyć wnioski o dofinansowanie planowanych prac do właściwego terytorialnie Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W planach wydatków Powiatowych Funduszy zostaną przeznaczone środki na dofinansowanie przedsięwzięć związanych z usuwaniem odpadów azbestowych. W przypadku gmin, w których proces usuwania azbestu stanowić będzie istotny problem Wójt może wystąpić także do WFOŚ i GW o dofinansowanie.

Przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące wymiany płyt a-c na bezazbestowe będą pokrywane w znacznej części przez osoby prywatne (ok. 55%) i właścicieli /zarządców tych obiektów (ok. 40%), z małym udziałem innych źródeł.

Koszty realizacji przedsięwzięć pozainwestycyjnych będą pokrywane zgodnie z tym kto jest odpowiedzialny za ich realizację, a w części dotyczącej kampanii uświadamiających również z budżetu państwa czy funduszy ekologicznych.

12. Organizacja zarządzania „Programem...”

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Słońsk będzie zarządzany przez Wójta Gminy Słońsk przy współpracy z właścicielami, użytkownikami, zarządcami obiektów i instalacji zawierających azbest. Wójt Gminy również będzie sprawował monitoring nad realizacją „Programu ...” przedkładając corocznie Radzie Gminy informację z realizacji założeń programu.

Do zadań Wójta Gminy należy:

- uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami oraz wprowadzenie regulaminu od dnia 01 stycznia 2009 r. w sprawie wydatkowania środków z gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej z przeznaczeniem na jednorazowe dotacje związane z utylizacją odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Słońsk,

- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
- przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu...”.

Do zadań rady gminy należy:

- przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych organu wykonawczego gminy z realizacji zadań „Programu ..”

13. PODSUMOWANIE

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania dla właścicieli obiektów

i urządzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewidujemy, że w następnych latach Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia, co jest celem programu.

Spis załączników:

1. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Budzigniew
2. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Chartów
3. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Głuchowo
4. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Grodzisk
5. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Jamno
6. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Lemierzyce
7. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Lemierzycko
8. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Ownice
9. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Polne
10. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Przyborów
11. Inwentaryzacja azbestu na terenie gminy Słońsk we wsi Słońsk
12. Wykaz firm posiadających pozwolenie na prowadzenie na terenie gminy Słońsk prac polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych.
13. Druk informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.
14. Druk informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.
15. Wykaz obowiązujących aktów prawnych
16. Zasady dofinansowania zadań związanych z utylizacją azbestu ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na terenie Gminy Słońsk.

Spis tabel:

Tabela nr 1: Szacowana ilość wyrobów zawierających azbest zabudowany w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej inwentarskich w poszczególnych miejscowościach gminy Słońsk.

Tabela nr 2: Zestawienie ilości występowania azbestu z podziałem na osoby fizyczne i podmioty gospodarcze

Tabela nr 3: Charakterystyka składowiska w Gorzowie Wlkp. - Chróścik (stan na 30.11.2006 r.), wg ankiety na potrzeby Programu Wojewódzkiego,

Tabela nr 4: Ilość wyrobów zawierających azbest przewidziana do usunięcia oraz konieczna pojemność składowisk

Tabela nr 5: Założenia do osiągnięcia w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych

Tabela nr 6: Koszty usunięcia płyt a-c i ich wymiany na bez azbestowe w latach 2008-2032

Tabela nr 7: Harmonogram rzeczowy realizacji zadań w ramach programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Słońsk